Wielkie odkrycia geograficzne

Przyczyny wypraw, Kolumb, da Gama, Magellan, skutki dla Europy i Ameryki

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 29 pkt

Przypomnij sobie

- Pod koniec XV wieku Europejczycy zaczęli szukać **morskiej drogi do Indii**, bo szlaki lądowe opanowali Turcy, a przyprawy i jedwab były bardzo drogie.
- **Trasy wypraw**: Kolumb płynął z Hiszpanii na zachód przez **Ocean Atlantycki** i dotarł do wysp Ameryki Środkowej. Vasco da Gama opłynął **Afrykę** i przez **Ocean Indyjski** dotarł do Indii. Wyprawa Magellana przepłynęła Atlantyk, opłynęła Amerykę Południową, jako pierwsza przepłynęła **Ocean Spokojny** (to Magellan nadał mu tę nazwę) i wróciła do Hiszpanii.
- Wyprawy umożliwiły nowe wynalazki: **karawela**, **kompas**, **astrolabium** i lepsze mapy.

Rok	Podróżnik	Dokonanie
1488	Bartolomeu Dias	opłynął Przylądek Dobrej Nadziei – południowy kraniec Afryki
1492	Krzysztof Kolumb	dotarł do Ameryki, szukając drogi do Indii
1498	Vasco da Gama	dopłynął do Indii, opływając Afrykę
1519–1522	wyprawa Magellana	pierwsza podróż dookoła świata

- **Skutki dla Europy**: napływ złota i srebra, nowe rośliny (ziemniak, kukurydza, pomidor, kakao), rozwój handlu i portów atlantyckich, wzrost znaczenia Hiszpanii i Portugalii.
- Państwo **Azteków** w Meksyku podbił hiszpański konkwistador **Hernán Cortés** (1519–1521), a państwo **Inków** w Peru – **Francisco Pizarro** (1532–1533). Hiszpania i Portugalia stworzyły ogromne imperia kolonialne w Ameryce, a Portugalia także faktorie w Afryce i Azji.
- **Skutki dla Ameryki**: zniszczenie cywilizacji Azteków i Inków, choroby przywleczone z Europy, praca przymusowa i **niewolnictwo** – z Afryki przywożono niewolników.
- Kolumb do końca życia sądził, że dotarł do Indii. Dlatego mieszkańców Ameryki nazwano **Indianami**.

Wielkie odkrycia

Krzysztof Kolumb – przez Atlantyk na zachód
Sebastiano del Piombo, przed 1519

Vasco da Gama – dookoła Afryki do Indii
portret z ok. 1524

Ferdynand Magellan – wyprawa dookoła świata
C. van de Passe, miedzioryt, 1598

astrolabium – położenie według gwiazd
zdjęcie muzealne, 2016

Odrodzenie i reformacja

Humanizm, druk Gutenberga, sztuka i nauka renesansu (także w Polsce), Luter, podział Kościoła, sobór trydencki, tolerancja w Rzeczypospolitej

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 28 pkt

Przypomnij sobie

- **Odrodzenie (renesans)** to epoka, która zaczęła się we Włoszech w XIV–XV wieku, a w XVI wieku objęła dużą część Europy. Wtedy powrócono do wzorów antycznych i postawiono w centrum **człowieka**.
- **Humanizm** – prąd umysłowy renesansu. Zasada: *„Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce”*.
- Około **1450 roku Jan Gutenberg** wynalazł **druk** z ruchomych czcionek. Książki staniały i wiedza rozeszła się po Europie o wiele szybciej.
- Twórcy renesansu: **Leonardo da Vinci**, **Michał Anioł**, **Rafael**; humanista **Erazm z Rotterdamu**; uczony **Galileusz**, który obserwacjami przez lunetę poparł teorię Kopernika. W Polsce: **Jan Kochanowski**, **Mikołaj Rej** („Polacy nie gęsi, iż swój język mają”) i **Andrzej Frycz Modrzewski**, który w dziele „O poprawie Rzeczypospolitej” domagał się równych kar dla wszystkich stanów. Symbolem renesansu w Polsce jest przebudowany **Wawel** z kaplicą Zygmuntowską. Reformacja przyniosła książki po polsku – m.in. przekłady Biblii.
- W **1543 roku** Mikołaj Kopernik wydał dzieło „O obrotach sfer niebieskich” – Ziemia krąży wokół Słońca.
- **1517 – Marcin Luter** ogłosił w **Wittenberdze** (w Niemczech) 95 tez, krytykując m.in. sprzedaż odpustów. Zaczęła się **reformacja**, czyli ruch naprawy Kościoła.
- **Przyczyny reformacji**: sprzedaż odpustów, bogactwo i zaniedbania części duchowieństwa, chęć władców i szlachty, by przejąć majątki kościelne i uniezależnić się od papieża. Luter uczył, że o zbawieniu decyduje **wiara**, a jedynym źródłem wiary jest **Pismo Święte**, które przełożył na język niemiecki.
- **Jan Kalwin** działał w **Genewie**. Głosił, że Bóg z góry przeznaczył ludzi do zbawienia lub potępienia (**predestynacja**), a znakiem łaski może być pracowitość i skromne życie. Kościoły kalwińskie były bardzo surowe: bez obrazów i bogatych ozdób.
- Skutkiem reformacji był **podział Kościoła zachodniego**: powstały wyznania protestanckie (luteranizm, kalwinizm, anglikanizm). W Europie wybuchły wojny religijne.
- **Reforma Kościoła katolickiego** (kontrreformacja): **sobór trydencki** (1545–1563) potwierdził naukę Kościoła, nakazał zakładanie seminariów dla księży i zakazał zbierania pieniędzy przy ogłaszaniu odpustów; nowy zakon **jezuitów** (założony przez Ignacego Loyolę) prowadził szkoły i misje.
- Renesansowe budowle poznasz po **attyce** (ozdobnym murku nad dachem), **krużgankach** (arkadowych galeriach wokół dziedzińca), kopułach i symetrii. Przykłady w Polsce: dziedziniec zamku na Wawelu, Kaplica Zygmuntowska, Sukiennice w Krakowie z attyką, ratusz w Poznaniu, Zamość. Poszukaj renesansowego zabytku w swoim regionie.
- Rzeczpospolita słynęła w tym czasie z **tolerancji religijnej** – w 1573 roku szlachta zawarła **konfederację warszawską** gwarantującą pokój między wyznaniami.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Rzeczpospolita Obojga Narodów – ćwiczenia

Hołd pruski, unia lubelska, wolna elekcja, Batory

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do ramki „Przypomnij sobie" na karcie 1.

Żuraw, fotochrom, ok. 1890–1900

1 Uzupełnij daty. ___ / 3 pkt

1. hołd pruski: _____ 2. unia lubelska: _____ 3. pierwsza wolna elekcja: _____

2 Połącz pojęcie z wyjaśnieniem. ___ / 5 pkt

1. wolna elekcja	a) zobowiązania osobiste nowo wybranego króla
2. artykuły henrykowskie	b) gospodarstwo szlacheckie oparte na pracy chłopów pańszczyźnianych
3. pacta conventa	c) wybór króla przez całą szlachtę
4. folwark	d) zgromadzenie szlachty w danej ziemi
5. sejmik	e) stałe prawa, które musiał zaprzysiąc każdy król

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

3 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Unia lubelska połączyła Polskę i Litwę w jedno państwo.	P	F
2. Hołd pruski złożył Albrecht Hohenzollern Zygmuntowi Staremu.	P	F
3. Pierwszym królem elekcyjnym był Stefan Batory.	P	F
4. Sejm walny składał się z króla, senatu i izby poselskiej.	P	F

4 Uzupełnij informacje o Stefanie Batorym. ___ / 2 pkt

1. Batory prowadził zwycięską wojnę z _____.
2. W 1579 roku założył akademię w _____.

PIERWSZA ŁAWKA

Wojny XVII wieku

Wojny ze Szwecją, Rosją i Turcją, potop szwedzki, obrona Jasnej Góry, odsiecz wiedeńska, kultura baroku

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 29 pkt

Przypomnij sobie

- XVII wiek to stulecie niemal nieustannych wojen: ze **Szwecją**, **Rosją**, **Turcją** oraz z powstaniem **Kozaków** na Ukrainie (1648).
- **Przyczyny wojen**: ze **Szwecją** – spór Wazów o tron szwedzki i rywalizacja o Inflanty i panowanie nad Bałtykiem; z **Rosją** – walka o ziemie ruskie (m.in. Smoleńsk) i wpływy na wschodzie; z **Turcją** – spory o Mołdawię i Ukrainę oraz najazdy Tatarów, sojuszników Turcji.
- **Powstanie Bohdana Chmielnickiego** (od 1648): Kozacy zaporoscy buntowali się, bo państwo ograniczało ich liczbę i przywileje, a chłopi ruscy – przeciw uciskowi magnatów; różnica wyznań (prawosławie) zaostrzała konflikt. Kozacy chcieli mieć własne, niezależne od magnatów państwo kozackie. W **1654 roku** Chmielnicki poddał się carowi (ugoda perejasławska) i wybuchła wojna z Rosją. Na mocy rozejmu w **Andruszowie (1667)** Rzeczpospolita utraciła na rzecz Rosji Smoleńszczyznę i ziemie na wschód od Dniepru, a także Kijów (miał wrócić po dwóch latach, ale Rosja go zatrzymała).
- **Potop szwedzki** (1655–1660): wojska króla Szwecji **Karola X Gustawa** zajęły niemal całą Rzeczpospolitą, grabiąc miasta, zamki i dzieła sztuki.
- Wielkie zwycięstwa XVII wieku: **Kircholm** (1605, nad Szwedami), **Kłuszyn** (1610, nad Moskwą), **Beresteczko** (1651, nad Kozakami i Tatarami), **Chocim** (1673, nad Turkami), **Wiedeń** (1683).
- Symbolem oporu stała się **obrona Jasnej Góry** w Częstochowie (1655). Obroną kierował przeor **Augustyn Kordecki**. Po niej opór wzrósł, a hetman **Stefan Czarniecki** nękał Szwedów wojną szarpaną (szybkie napady zamiast wielkich bitew) i ścigał ich aż do Danii (1658). Szwedów wyparto, a wojnę zakończył pokój w Oliwie (1660).
- **1683 – odsiecz wiedeńska**. **Jan III Sobieski** na czele wojsk polskich i sprzymierzonych rozbił armię turecką pod Wiedniem. Sławę przyniosła szarża **husarii**.
- **Husaria** – ciężka jazda z charakterystycznymi skrzydłami, przez ponad sto lat jedna z najskuteczniejszych formacji jazdy w Europie (Kircholm 1605, Kłuszyn 1610, Wiedeń 1683).
- Wojny toczono także z **Moskwą**: w **1610 roku** hetman Stanisław Żółkiewski pokonał wojska rosyjskie pod **Kłuszynem**, a Polacy zajęli na krótko Moskwę.
- W XVII wieku w sztuce panował **barok**: bogate zdobienia, złocenia, ruch i kontrasty światła. Przykłady w Polsce: kościół św. Piotra i Pawła w Krakowie, pałac w Wilanowie – rezydencja Jana III Sobieskiego, klasztor na Jasnej Górze. Barokowe kościoły z bogatymi ołtarzami są w wielu miastach – poszukaj ich w swojej okolicy.
- Wojny wyniszczyły kraj: zniszczone miasta i wsie, mniej ludzi, mniej pieniędzy w skarbie. To osłabienie sprzyjało późniejszym rozbiorom.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Oświecenie i próby reform

Idee oświecenia, Stanisław August Poniatowski, konfederacja barska, Komisja Edukacji Narodowej, klasycyzm, Konstytucja 3 maja, targowica

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 28 pkt

Przypomnij sobie

- **Oświecenie** to epoka XVIII wieku, w której najwyżej ceniono **rozum**, naukę i edukację. Wierzono, że wiedza poprawi życie ludzi.
- **Stanisław August Poniatowski** (1764–1795) – ostatni król Polski. Wspierał naukę i sztukę, organizował **obiady czwartkowe** dla uczonych i artystów. W 1765 roku założył **Szkołę Rycerską** w Warszawie, która kształciła oficerów i dobrych obywateli. Wspierał czasopismo „Monitor", które krytykowało wady szlachty i zachęcało do reform.
- **Polskie oświecenie** chciało **naprawić Rzeczpospolitą**: przez lepsze szkoły, reformy ustroju i wychowanie obywateli. Pisarze (np. Ignacy Krasicki w bajkach i satyrach) wyśmiewali pijaństwo, pychę i lenistwo szlachty.
- W **1773 roku** powstała **Komisja Edukacji Narodowej** – pierwsze w Europie ministerstwo oświaty. Zreformowała szkoły i wprowadziła nauczanie po polsku.
- W **1768 roku** szlachta przeciwna wpływom Rosji i królowi zawiązała **konfederację barską**. Walczyła do 1772 roku; jej klęska była jednym z powodów I rozbioru.
- W **1772 roku** doszło do **I rozbioru** Polski (Rosja, Prusy, Austria).
- W sztuce epoki panował **klasycyzm** – styl wzorowany na antyku: kolumny, symetria, spokój. Przykładem jest **Pałac na Wodzie w Łazienkach Królewskich** w Warszawie. W XVIII i na początku XIX wieku w stylu klasycystycznym budowano też dwory szlacheckie z kolumnami przed wejściem, pałace i kościoły w wielu regionach Polski.
- **Sejm Wielki (Czteroletni)** obradował w latach 1788–1792. Wcześniej przeprowadził reformy: uchwalił powiększenie armii do **100 tysięcy żołnierzy** (z braku pieniędzy udało się utworzyć mniejszą), **prawo o miastach** (mieszczanie mogli kupować ziemię i zostawać urzędnikami) i nowe podatki. Uchwalił **Konstytucję 3 maja 1791** – pierwszą w Europie i drugą na świecie po amerykańskiej spisaną konstytucję.
- Konstytucja znosiła **liberum veto**, wolną elekcję i konfederacje, wzmacniała władzę króla i rząd (**Straż Praw** – król i ministrowie), brała mieszczan i chłopów pod opiekę prawa.
- Przeciwnicy reform zawiązali **konfederację targowicką** i wezwali na pomoc Rosję. Doprowadziło to do **II rozbioru** w 1793 roku.

Oświecenie i reformy

Stanisław August – mecenas sztuki i nauki
Marcello Bacciarelli, 1764

Pałac na Wodzie – klasycyzm
fotochrom, ok. 1890–1900

Konstytucja 3 maja 1791
Jan Matejko, 1891

Rozbiory i walka o niepodległość

KARTA 1/6

Insurekcja kościuszkowska, III rozbiór, Legiony Dąbrowskiego, Księstwo Warszawskie, ks. Józef Poniatowski

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 32 pkt

Przypomnij sobie

- **Rozbiory**: **1772** (Rosja, Prusy, Austria), **1793** (Rosja, Prusy), **1795** (wszystkie trzy) – Polska zniknęła z map na **123 lata**.
- **Przyczyny upadku Rzeczypospolitej** – **wewnętrzne**: słaba władza króla, liberum veto i zrywanie sejmów, mały skarb i słaba armia, egoizm i przekupstwo części magnatów (targowica), zacofanie gospodarki opartej na pańszczyźnie; **zewnętrzne**: silne, rządzone absolutnie państwa sąsiednie (Rosja, Prusy, Austria), które porozumiały się, by nie dopuścić do reform i podzielić ziemie Rzeczypospolitej.
- W **1794 roku** wybuchła **insurekcja kościuszkowska**. **Tadeusz Kościuszko** zwyciężył pod **Racławicami** (4 kwietnia 1794), gdzie odznaczyli się **kosynierzy** – chłopi uzbrojeni w kosy.
- Kościuszko ogłosił **uniwersał połaniecki**, który dawał chłopom wolność osobistą i zmniejszał pańszczyznę. Powstanie upadło jesienią 1794 roku.
- Po rozbiorach wielu Polaków wyemigrowało. W **1797 roku** we Włoszech **Jan Henryk Dąbrowski** utworzył **Legiony Polskie** u boku Napoleona. Wtedy powstała pieśń, która dziś jest **hymnem Polski**. Część legionistów Napoleon wysłał na **Haiti**, by tłumili powstanie – większość z nich tam zginęła.
- **Napoleon Bonaparte** zmienił Europę: w 1804 roku ogłosił się **cesarzem Francuzów**, podbił większą część kontynentu, a w 1806 roku przestało istnieć Święte Cesarstwo Rzymskie. W podbitych krajach wprowadzał **Kodeks Napoleona** – prawo, które dawało wszystkim obywatelom równość wobec prawa, wolność osobistą i chroniło własność.
- W **1807 roku** Napoleon utworzył **Księstwo Warszawskie** – niewielkie państwo polskie zależne od Francji. Zniesiono w nim poddaństwo chłopów i wprowadzono **Kodeks Napoleona**.
- Wojskiem Księstwa dowodził **książę Józef Poniatowski**. Polacy walczyli u boku Napoleona m.in. w wyprawie na Moskwę w **1812 roku**. Poniatowski zginął w 1813 roku w bitwie pod **Lipskiem**.
- **Polacy wobec Napoleona**: większość widziała w nim nadzieję na odbudowę Polski i walczyła u jego boku. Byli też sceptycy – Tadeusz Kościuszko nie chciał z nim współpracować, bo nie dostał obietnicy odbudowy całego państwa. Napoleon traktował sprawę polską jako narzędzie swojej polityki: utworzył tylko małe Księstwo, a nie Królestwo Polskie, i nie chciał zrywać z Rosją i Austrią z powodu Polaków.
- Po klęsce Napoleona (wyprawa na Rosję 1812, Lipsk 1813, Waterloo 1815) **kongres wiedeński** (1815) zlikwidował Księstwo. Utworzono **Królestwo Polskie**, którego królem był zawsze car Rosji.

Walka o niepodległość

Tadeusz Kościuszko – naczelnik insurekcji
Józef Grassi, 1793

Jan Henryk Dąbrowski – Legiony
rycina, 1901

Napoleon – nadzieja Polaków
Jacques-Louis David, 1812

książę Józef Poniatowski
Józef Grassi, ok. 1810

Europa w XVII i XVIII wieku: absolutyzm i oświecenie

KARTA 1/6

Ludwik XIV, monarchia parlamentarna w Anglii, idee oświecenia, absolutyzm oświecony

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 32 pkt

Przypomnij sobie

- **Monarchia absolutna** – władca ma pełnię władzy: sam stanowi prawa, rządzi i sądzi, nie dzieli się władzą z sejmem. Wzorem był król Francji **Ludwik XIV** (1643–1715), zwany **Królem Słońce**. Przypisuje mu się słowa *„Państwo to ja”*. Symbolem jego potęgi stał się pałac w **Wersalu**.
- Władza absolutna opierała się na **stałej armii**, sprawnych **urzędnikach** i wysokich podatkach. Państwo wspierało handel i manufaktury, żeby zdobyć pieniądze – taką politykę nazywamy **merkantylizmem**.
- W **Anglii** król i parlament walczyli o władzę (wojna domowa, rządy Olivera Cromwella). Po **„sławetnej rewolucji” (1688)** powstała **monarchia parlamentarna**: **Deklaracja praw (1689)** zakazała królowi m.in. nakładania podatków i utrzymywania armii bez zgody parlamentu.
- **Oświecenie** (XVIII wiek) – epoka, w której najwyżej ceniono **rozum**, naukę i doświadczenie. Myśliciele krytykowali przesądy, nietolerancję i nieograniczoną władzę.
- **Monteskiusz** w dziele „O duchu praw” (1748) zaproponował **trójpodział władzy**: ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą powinny sprawować różne organy, żeby się nawzajem kontrolowały. **Jan Jakub Rousseau** w „Umowie społecznej” (1762) głosił, że władza pochodzi od **ludu** (suwerenność ludu). **Wolter** walczył o **tolerancję** religijną i wolność słowa. Wiedzę epoki zebrano w wielkiej **Encyklopedii** (Denis Diderot).
- Idee oświecenia widać w wielu dziedzinach. **Nauka**: wiedzę sprawdzano doświadczeniem i obserwacją (Izaak Newton opisał prawo powszechnego ciążenia). **Literatura**: bajki, satyry i powieści miały uczyć i wyśmiewać wady ludzi (np. „Podróże Guliwera” Jonathana Swifta). **Architektura**: **klasycyzm** wzorowany na antyku – kolumny, symetria, spokój. **Filozofia polityczna**: trójpodział władzy, suwerenność ludu, prawa człowieka.
- **Absolutyzm oświecony** – władcy rządzili absolutnie, ale korzystali z idei oświecenia, by unowocześnić państwo: reformowali szkoły, sądy, wojsko i gospodarkę. Tak rządzili **Fryderyk II Wielki** w **Prusach**, **Katarzyna II** w **Rosji** oraz **Maria Teresa** i **Józef II** w **Austrii** – ci sami władcy, którzy dokonali rozbiorów Polski.
- **Przykład – reformy w Prusach** za Fryderyka II: zniesiono tortury w śledztwie (1740), wprowadzono obowiązek nauki dla dzieci (1763), uporządkowano sądy i urzędy, osuszano bagna i zakładano nowe wsie, a wyznawcy różnych religii mogli żyć obok siebie. Celem reform było przede wszystkim silne państwo i silna armia.
- Wzrosła potęga **Rosji**: car **Piotr I Wielki** (zm. 1725) zmodernizował państwo na wzór zachodni, zbudował flotę i nową stolicę – **Petersburg** (założony w 1703 roku).

Podgląd • Pierwsza Ławka

Rzeczpospolita w czasach saskich

KARTA 1/6

August II i August III, wojna północna, Stanisław Leszczyński, sejm niemy, kryzys państwa, reformy Stanisława Konarskiego, Biblioteka Załuskich

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 34 pkt

Przypomnij sobie

- W latach **1697–1763** w Rzeczypospolitej panowali elektorzy saksońscy z dynastii Wettynów: **August II Mocny** i jego syn **August III**. Ten okres nazywamy **czasami saskimi**.
- **Wojna północna** (1700–1721) toczyła się między Szwecją (król **Karol XII**) a Rosją (car **Piotr I**), Saksonią i Danią. Rzeczpospolita początkowo nie brała w niej udziału jako państwo, a mimo to walczono na jej ziemiach. Kraj niszczyły przemarsze wojsk, kontrybucje (przymusowe opłaty na rzecz obcego wojska) i zarazy. W **1709 roku** pod **Połtawą** Rosja pokonała Szwedów.
- W **1704 roku** pod naciskiem Szwedów królem wybrano **Stanisława Leszczyńskiego**. Po klęsce Szwecji tron odzyskał August II. Leszczyński próbował wrócić na tron w 1733 roku, ale przegrał z Augustem III, popieranym przez Rosję.
- **Sejm niemy (1717)** – obradował pod naciskiem cara, a posłom nie pozwolono zabierać głosu. Ustalił liczebność wojska na zaledwie około **24 tysięcy** żołnierzy. Car wystąpił jako pośrednik i gwarant ugody między królem a szlachtą – Rosja zyskała pretekst do mieszania się w sprawy Polski.
- Za Augusta III prawie wszystkie sejmy zrywano za pomocą **liberum veto** – państwo nie mogło uchwalić podatków ani powiększyć wojska. Magnaci prowadzili własną politykę, często opłacani przez obce państwa. Powiedzenie *„Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”* mówi o beztrosce szlachty w czasie, gdy państwo słabło.
- Byli też reformatorzy. Pijar **Stanisław Konarski** założył w Warszawie szkołę dla synów szlacheckich – **Collegium Nobilium (1740)** – i napisał dzieło „O skutecznym rad sposobie”, w którym wzywał do zniesienia liberum veto. Bracia **Załuscy** otworzyli w **1747 roku Bibliotekę Załuskich** – jedną z pierwszych publicznych bibliotek w Europie.
- W polityce rosła rola rodu **Czartoryskich** (tzw. **Familii**), który przygotowywał plany naprawy państwa.

Czasy saskie

August II Mocny – król z Saksonii
portret, przed 1720

Stanisław Konarski – reformator
portret, 1760

Biblioteka Załuskich (1747)
rycina, 1861

KARTA 2/6

Epoka rewolucji – ćwiczenia

Daty, postacie, fakty

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do ramki „Przypomnij sobie" na karcie 1.

rycina według E. Leutzego

1 Uzupełnij daty.

___ / 5 pkt

1. herbatka bostońska: _____
2. Deklaracja Niepodległości USA: _____
3. Konstytucja USA: _____
4. zdobycie Bastylii: _____
5. Francja republiką: _____

2 Połącz postać z opisem.

___ / 4 pkt

1. Tadeusz Kościuszko	a) generał, który w 1799 roku przejął władzę we Francji
2. Thomas Jefferson	b) inżynier, budowniczy fortyfikacji dla armii amerykańskiej
3. Ludwik XVI	c) autor Deklaracji Niepodległości
4. Napoleon Bonaparte	d) król Francji w czasie wybuchu rewolucji

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

3 Oceń prawdziwość zdań.

___ / 4 pkt

1. Trzynaście kolonii leżało na wschodnim wybrzeżu Ameryki Północnej.	P	F
2. Pierwszym prezydentem USA był Thomas Jefferson.	P	F
3. Rewolucja francuska wybuchła w 1789 roku.	P	F
4. Jakobini byli umiarkowanymi zwolennikami króla.	P	F

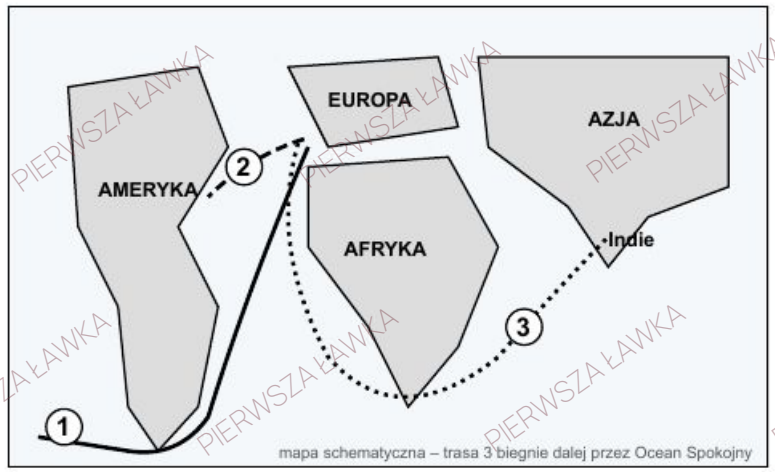
4 Które państwo zostało w 1778 roku sojusznikiem Amerykanów w wojnie o niepodległość?

___ / 1 pkt

A. Rosja
B. Prusy
C. Francja
D. Hiszpania

PIERWSZA ŁAWKA

4 **Na mapie schematycznej numerami oznaczono trasy wypraw. Wpisz numer przy nazwisku żeglarza.** ___ / 3 pkt

1. Krzysztof Kolumb (1492): _____
2. Vasco da Gama (1497–1498): _____
3. Ferdynand Magellan (1519–1522): _____

5 **Uzupełnij nazwy oceanów i kontynentów na trasach wypraw.** ___ / 3 pkt

1. Kolumb, płynąc na zachód, przepłynął Ocean _____.
2. Vasco da Gama, płynąc do Indii, opłynął kontynent _____.
3. Wyprawa Magellana jako pierwsza przepłynęła Ocean _____.

6 **Które państwo jako pierwsze wysłało wyprawy wzdłuż wybrzeży Afryki w poszukiwaniu drogi do Indii?** ___ / 1 pkt

A. Portugalia
B. Anglia
C. Polska
D. Francja

Podgląd • Pierwsza Ławka

Odrodzenie i reformacja – ćwiczenia

Postacie, humanizm, reformacja

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do ramki „Przypomnij sobie" na karcie 1.

strona Biblii, ok. 1455

1 Połącz postać z dokonaniem. ___ / 5 pkt

1. Jan Gutenberg	a) założyciel zakonu jezuitów
2. Leonardo da Vinci	b) wynalazca druku ruchomą czcionką
3. Michał Anioł	c) ogłosił 95 tez w 1517 r.
4. Marcin Luter	d) autor „Mony Lisy"
5. Ignacy Loyola	e) twórca fresków w Kaplicy Sykstyńskiej

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

2 Uzupełnij. ___ / 3 pkt

1. Nurt stawiający człowieka w centrum zainteresowań to _____.
2. Miasto, w którym działał Jan Kalwin: _____.
3. Sobór, który zreformował Kościół katolicki, odbył się w _____.

3 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Druk sprawił, że książki stały się tańsze.	P	F
2. Luter krytykował sprzedaż odpustów.	P	F
3. Renesans narodził się we Włoszech.	P	F
4. Jezuici wspierali reformację.	P	F

4 Który polski pisarz domagał się w dziele „O poprawie Rzeczypospolitej" równych kar dla wszystkich stanów? ___ / 1 pkt

A. Mikołaj Rej
B. Mikołaj Kopernik
C. Andrzej Frycz Modrzewski
D. Jan Kochanowski

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: złoty wiek Rzeczypospolitej – grupa A

KARTA 5/6

30 minut · 20 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 20 pkt

1 Uzupełnij. ___ / 3 pkt

1. Stałe prawa ustrojowe, które musiał zaprzysiąc każdy król elekcyjny: _____
2. Król, za którego panowania zawarto unię lubelską: _____
3. Pierwszy król wybrany w wolnej elekcji: _____

2 Połącz grupę społeczną z opisem. ___ / 4 pkt

1. szlachta	a) najbogatsza część szlachty, właściciele ogromnych majątków
2. magnateria	b) stan uprzywilejowany, mający prawa polityczne
3. chłopi pańszczyźniani	c) mieszkańcy miast, zajmujący się handlem i rzemiosłem
4. mieszczanie	d) mieszkańcy wsi, którzy musieli pracować także na polu pana

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

3 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Po unii lubelskiej Polska i Litwa miały wspólnego króla i sejm.	P	F
2. Stefan Batory prowadził wojnę z Moskwą.	P	F
3. Folwark był gospodarstwem mieszczańskim.	P	F
4. Prusy Książęce były całkowicie niezależne od Polski.	P	F

4 Przyporządkuj wydarzeniom daty zaznaczone na osi czasu. ___ / 3 pkt

1. pierwsza wolna elekcja – _____
2. hołd pruski – _____
3. unia lubelska – _____

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Historia, klasa 6 – pakiet 9 zestawów (54 karty pracy)

Podgląd pokazał 12 z 141 stron. Pełna wersja: 141 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Powstanie Stanów Zjednoczonych i rewolucja francuska – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Jagiellonowie i złoty wiek – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Wielkie odkrycia geograficzne – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Odrodzenie i reformacja – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Wojny XVII wieku – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Oświecenie i próby reform – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Rozbiory i walka o niepodległość – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Europa w XVII i XVIII wieku: absolutyzm i oświecenie – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6
- Rzeczpospolita w czasach saskich – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/historia-klasa-6-pakiet-zestawow-kart-pracy